

ОБРАЗ МАЙБУТНЬОГО ОЧИМА ПРАЦЮЮЧОЇ ТА НЕПРАЦЮЮЧОЇ МОЛОДІ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ : ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ

Нацевич Віталій Юрійович
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м.Житомир.
Науковий керівник – канд. психол. наук,
доц. Портницька Наталія Федорівна.

Зростання темпів загального розвитку суспільства, швидкість включення молоді до професійної діяльності та громадського життя зумовлює зростання значимості усвідомлюваної життєвої перспективи юнаків, зокрема орієнтації на майбутнє. Це й зумовлює актуальність інтересу до змістового наповнення картини світу юнаків.

Вивчення особливостей конструювання образу майбутнього у юнацькому віці здійснено у роботах Арапової П.І., Белінської Е. П., Белугіної М.А та Берн Ш. Вони вважають, що в уявленнях про майбутнє можна побачити «потенціал особистості». На основі вивчення життєвих планів юнацтва можливе прогнозування розвитку суспільства. З іншого боку, сформоване уявлення про майбутнє може виступати критерієм особистісної та соціальної зрілості.

Однак недостатньо дослідженими залишаються особливості уявлень молоді про власні перспективи в залежності від включеності у професійну діяльність. Ми припускаємо, що непрацююча молодь більш легковажно та оптимістично ставиться до свого майбутнього ніж працююча.

Для перевірки припущення ми провели дослідження уявлень про майбутнє з юнаками 18-20 років. Вибірка становила 40 осіб, віком від 18 до 20 років, 20 студентів без досвіду роботи та 20 з досвідом роботи, 20 хлопців та 20 дівчат. Для дослідження образу майбутнього були застосовані такі методи: опитувальник часової перспективи (Ф.Зімбардо), вільний асоціативний експеримент, суб'єктивне ранжування.

Аналіз часової перспективи досліджуваних дозволяє виділити загальні тенденції сприймання часу працюючою та непрацюючою молоддю (табл.1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз сприймання часу працюючою та непрацюючою молоддю

Критерії аналізу	Працююча молодь			Непрацююча молодь		
	Високий	Середній	Низький	Високий	Середній	Низький
Негативне минуле	10%	60%	30%	20%	40%	40%
Теперішнє гедоністичне	0%	60%	40%	10%	40%	50%
Майбутнє	30%	60%	10%	10%	40%	50%
Минуле позитивне	50%	20%	30%	10%	60%	30%
Теперішнє фаталістичне	0%	80%	20%	5%	60%	35%

За результатами дослідження виявлено, що молодь із досвідом роботи в цілому позитивно оцінює минуле (50% відповідей про високе позитивне ставлення та 60% - про середнє вираження негативного ставлення). Теперішнє (гедоністичне та фаталістичне) оцінюється в цілому на середньому рівні, що свідчить про невпевненість в актуальних

життєвих позиціях. Про це ж свідчить і відсутність високих показників оцінки теперішнього. Майбутнє оцінюється більш позитивно (30% відповідей з високими оцінками).

Непрацююча молодь має змішане ставлення до минулого (60% посередньо ставляться до минулого за шкалою минуле позитивне та 40% середній показник за шкалою минуле негативне). Теперішнє вони оцінюють досить таки негативно (теперішнє гедоністичне 60% опитуваних – низький показник та теперішнє фаталістичне 60% відповідей - середній показник), що свідчить про незадоволеність своїм становищем та залежністю від своїх опікунів. Як не дивно, майбутнє оцінюється теж досить таки негативно (50% відповідей – низький показник).

За результатами асоціативного експерименту зі словом-стимулом «моє майбутнє» всі отримані асоціації були поділені на категорії а саме сім'я, робота, саморозвиток, достаток, здоров'я, страхи, творчість, очікування.

Таблиця 2.

Результати асоціативного експерименту

Категорії	Типові асоціації	Кількість у % не працююча молодь	Кількість у % працююча молодь
Сім'я	Одруження, діти.	26	19
Кар'єра	Кар'єра, робота.	13	21
Саморозвиток	Подорож, подальше навчання	20	19
Матеріальний достаток	Квартира, машина.	21	14
Здоров'я	Здоров'я, спорт	0	6
Страхи	Відсутність часу, війна	0	3
Позитивні очікування	Стабільність, успіх, улюблена робота	20	18
Всього		100	100

Виявлено, що 26% асоціацій непрацюючої молоді орієнтовані на створення сім'ї, з них 70% асоціацій запропоновано жінками, а 30% - чоловіками. У той час, як лише 19% асоціацій у групі працюючої молоді відображають плани на створення сім'ї, з них 60% асоціацій, представлені жінками та 40% чоловіками.

Кар'єрно орієнтованих асоціацій всього 13% серед непрацюючої молоді, з них 90% чоловіки 10% жінки, у працюючої молоді тут ситуація трішки інша 21% асоціацій орієнтованих на кар'єру з них 70% чоловіки 30% жінки.

У категорії саморозвиток ми бачимо 20% асоціацій від непрацюючої молоді тут порівну 50% жінки та 50% чоловіки. У той час, як у працюючої молоді лише 16% асоціацій орієнтовані на саморозвиток.

На матеріальний достаток орієнтовано 21% асоціацій, із них 45% - чоловіки і 55% - жінки у непрацюючої молоді, а у працюючої молоді трішки інший результат, а саме – 14% асоціацій, з них 60% - чоловіки і 40% - жінки.

6% асоціацій у працюючої молоді за шкалою здоров'я, з них - 75% чоловіки, 25% - жінки.

3% асоціацій працюючої молоді належать страхам стосовно майбутнього.

Позитивні очікування від майбутнього – 20% асоціацій серед непрацюючої молоді та 18% - серед працюючої, з них - 75% жінки - 25% чоловіки.

Дослідження не претендує на вичерпний аналіз багатоаспектної проблеми образ майбутнього очима працюючої та непрацюючої молоді в юнацькому віці гендерні особливості.

Література

1. Абульханова-Славская К.А. Жизненные перспективы личности // Психология личности и образ жизни. – М., Знание, 1987. – 567с.
2. Арапова П.И. Образ будущего и выбор жизненного пути в юношеском возрасте // Вестник Православного Свято-Тихоновского гуманитарного университета. Серия 4: Педагогика. Психология. – 2015, № 1 (36). С. 122-129
3. Белинская Е. П. Я-концепция и ценностные ориентации старших подростков в условиях быстрых социальных изменений // Вестн. Моск. ун-та. – Сер. 14: Психология. – 1997, № 4. – С. 25-31
4. Белугина М.А. Особенности образов будущего как содержательной характеристики жизненной стратегии личности в юношеском возрасте // Вестник Московского государственного областного университета. Серия: Психологические науки. – 2008, № 4. С. 100-104
5. Берн Ш. Гендерная психология. Законы мужского и женского. Санкт-Петербург: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2008. – 356с.
6. Быкова Е.Б. Образ будущего в картине мира и Я-концепции личности: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.01 / Е.Б. Быкова; Рос. гос. пед. ун-т им. А.И. Герцена. – СПб., Иво «Питер», 2003. – 21с.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРИВ'ЯЗАНOSTІ МАТЕРІ ДО ДИТИНИ У ПРЕНАТАЛЬНОМУ ПЕРІОДІ

Норинчак Аліна Миколаївна
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир
Коломієць Тетяна Володимирівна,
канд. психол. наук, доцент кафедри
психології розвитку та консультування.

Життя людини поза межами міжособистісної взаємодії є неможливим. Саме від характеру міжособистісної взаємодії (її конструктивності, гармонійності, ефективності тощо) в переважній більшості і залежить суб'єктивне відчуття щастя. Тому особливо актуальною постає проблема пошуку шляхів оптимізації міжособистісної взаємодії.

Перша міжособистісна взаємодія, в яку потрапляє людина, з'являючись на світ, – це стосунки «мати - дитина». У цих відносинах дитина росте і розвивається, формує уявлення про світ і про інших людей. Провідна роль в даній взаємодії належить матері, оскільки вона знаходиться на вищому щаблі розвитку та може свідомо й безпосередньо впливати на спосіб взаємодії з дитиною. В основі цих взаємин лежить феномен прив'язаності, який обумовлює суб'єктивно-сміслову навантаженість стосунків в діаді «Мати-Дитина». Прив'язаність – це глибокий емоційний зв'язок, що поєднує одну людину з іншою в часі та просторі (Дж. Боулбі та М. Ейнсворт).

Проблему прив'язаності у психології вивчали: Дж. Боулбі, К. Х. Бріш, К. Ігнатенко, Є. С. Калмикова, М. Макулинцер, О. Н. Павлова та інші.

Н. Н. Авдєєва наголошує на тому, що прив'язаність дитини до матері (або іншого близького дорослого) служить найважливішим надбанням дитячого віку. Ознаки прив'язаності виявляються в наступному: об'єкт прихильності може краще за інших заспокоїти і втішити малюка; немовля частіше, ніж до інших, звертається до нього за розрадою; в присутності об'єкта прихильності немовля рідше відчуває страх.